

Chùa Long Tiên - ngôi chùa dưới chân núi Bài Thơ huyền thoại

ISSN: 2734-9195 08:56 22/10/2025

Chùa Long Tiên tọa lạc dưới chân núi Bài Thơ, thành phố Hạ Long (cũ), tỉnh Quảng Ninh, Chùa được xây dựng từ xa xưa. Kiến trúc hiện nay được xây dựng vào năm 1941.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**

Vịnh Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh - Di sản thiên nhiên thế giới, được bầu chọn là một trong 7 kỳ quan thiên nhiên mới của thế giới, không chỉ nổi tiếng bởi vẻ đẹp kỳ vĩ, huyền ảo mà còn chứa đựng nhiều bí ẩn thú vị từ những di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh.

Nổi bật trong số đó chính là núi Bài Thơ - ngọn núi của thi ca giữa vịnh Hạ Long. Núi Bài Thơ là ngọn núi đá vôi đẹp và nổi tiếng, nằm ở ngay trung tâm thành phố Hạ Long (cũ), tỉnh Quảng Ninh. Hiện nay, trên núi còn lưu lại các bài thơ chữ Hán của vua Lê Thánh Tông viết năm 1468 và chúa An Đô Vương Trịnh Cương năm 1729. Những bài thơ này đã đem lại tên gọi chính thức cho ngọn núi.

Cảnh đẹp vịnh Hạ Long (Quảng Ninh). Ảnh sưu tầm.

Tương truyền rằng, ngày xưa lính thú gác trên núi hễ có giặc giã đến thì đốt lửa báo về kinh thành. Từ đó xuất hiện tên núi Truyền Đăng. Nhưng từ năm 1468, khi vua Lê Thánh Tông cho khắc bài thơ lên vách đá, núi được đổi tên thành Bài Thơ. Từ đỉnh núi này, hàng ngàn năm trước đã là vọng gác trọng yếu vùng biên ải Đông Bắc của Tổ quốc. Đêm đêm, lính gác đốt đèn báo hiệu, chỉ đường cho thuyền bè cập bến, khi có giặc thì đốt lửa báo tin về kinh đô. Dân gian gọi là núi Dọi Đèn. Mùa xuân năm 1468, vua Lê Thánh Tông đề thơ khắc trên vách đá, từ đó gọi là núi Bài Thơ. Núi Bài Thơ là di tích của hoạt động thông tin liên lạc trong lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc.

Không chỉ chạm vào hồn thơ của các bậc vua chúa những thế kỉ trước, đầu thế kỉ XX, nhiều tao nhân mặc khách đến đây đã không cưỡng nổi vẻ đẹp kì bí của thiên nhiên mà tức cảnh sinh tình. Cũng trên đỉnh núi thi ca này trong những ngày vùng than sục sôi khí thế cách mạng, ngày 1/5/1930, lá cờ đỏ búa liềm của Đảng hiên ngang tung bay trên núi Bài Thơ như biểu tượng cho ý chí, niềm tin cách mạng của những người thợ mỏ sẽ chiến thắng ách nô dịch của thực dân Pháp ở Quảng Ninh.

Núi Bài Thơ nằm kề ngay bên vịnh Hạ Long, trông như một tòa lâu đài khổng lồ với ba ngọn tháp nhấp nhô. Ba ngọn tháp này tạo nên vẻ đẹp hùng vĩ và ấn tượng khi nhìn từ xa và ngọn núi cũng có thể có nhiều hình dạng khác nhau tùy thuộc vào góc nhìn. Du khách sẽ rất thích thú khi nhìn thấy ngọn núi có lúc thì có dáng hình như hổ phục, lúc lại có dáng như sư tử vờn mồi, có lúc lại như con rồng sắp cất cánh... Núi Bài Thơ tuy không phải là ngọn núi cao nhất, nhưng với mặt núi hướng nhìn ra vịnh, đây được coi là điểm ngắm lý tưởng nhất ở Hạ Long.

*"Hồng Gai có núi Bài Thơ
Có hang Đầu Gỗ, có chùa Long Tiên"*

Địa danh núi Bài Thơ đã đi vào ca dao như một biểu hiện thân thuộc của của Hồng Gai xưa, Hạ Long, Quảng Ninh ngày nay.

Đặc biệt, tại di tích thắng cảnh tuyệt vời này, có một ngôi chùa được ví như tiên cảnh ẩn mình giữa lòng Quảng Ninh, là địa điểm du lịch, nghiên cứu về tâm linh, tôn giáo rất nổi tiếng ở Việt Nam. Đó là chùa Long Tiên.

Cổng Tam quan chùa Long Tiên (Quảng Ninh). Ảnh sưu tầm.

Chùa Long Tiên tọa lạc dưới chân núi Bài Thơ, thành phố Hạ Long (cũ), tỉnh Quảng Ninh, được xây dựng từ xa xưa. Kiến trúc hiện nay được trùng tu xây dựng vào năm 1941. Chùa thờ các chư Phật và những vị tướng có công với đất nước từ đời nhà Trần trong chính điện. Với mong muốn muôn dân đến viếng thăm chùa sẽ tỏ lòng biết ơn, có không gian phù hợp để tu tập, giác ngộ để tự độ tự tha cho chính mình.

Chùa Long Tiên được xây theo kiểu chữ Nhị gồm ba gian Tiền đường và ba gian Hậu cung theo kiểu chồng diêm hai tầng tám mái, có các đầu đao vút lên mềm mại. Hệ thống vì kèo cột gỗ kiểu giá chiêng chồng rường.

Chùa Long Tiên có không gian rất rộng lớn. Gây ấn tượng đầu tiên với các phật tử và du khách đến viếng cảnh chùa có lẽ là chiếc cổng Tam quan đồ sộ gồm có ba cửa Hữu, cửa Vô và cửa Đại. Các cánh cửa đều được làm từ gỗ với màu nâu trầm. Trên đỉnh Tam quan được tôn trí pho tượng Phật A Di Đà với tư thế ngồi, bên dưới là gác chuông, nơi treo chiếc chuông đồng lớn được đúc từ thế kỷ trước. Mỗi tầng của cổng Tam quan đều khắc đôi câu đối hai bên, chính giữa là ba chữ "*Long Tiên Tự*".

Chùa Long Tiên (Quảng Ninh). Ảnh sưu tầm.

Đi qua cổng Tam Quan đến khuôn viên chùa với tổng diện tích khoảng 1.000 mét vuông. Chùa bao gồm 2 khu vực chính là Đại Hùng Bảo Điện và Tổ đường. Đi tiếp vào phía bên trong, ta sẽ thấy bức tượng Bồ Đề Đạt Ma - vị Tổ thứ 28 của nhà Phật. Chùa Long Tiên thờ Tam Tòa Thánh Mẫu, các vị chư Phật và các vị tướng thời Trần

Tại Đại Hùng Bảo Điện ở vị trí cao nhất là hình tượng Di Đà Tam Tôn uy nghi và linh thiêng. Vị trí thứ hai là tượng Phật A Di Đà thiền định trên đài sen. Vị trí thứ ba là Phật Bà Quan Âm "*thiên thủ thiên nhãn - nghìn mắt nghìn tay*", hai bên là Thiện Tài và Long Nữ đứng hầu. Vị trí thứ tư trong chính điện là Ngọc hoàng Thượng đế cai quản cõi trời, giúp đức Phật hành pháp. Cuối cùng là tượng Cửu Long (hay còn được biết đến là Thích Ca sơ sinh).

Ban thờ Trúc Lâm Tam Tổ trong chùa Long Tiên (Quảng Ninh). Ảnh sưu tầm.

Sau chính điện là khu vực cung tả là nơi thờ cha - thánh Trần Hưng Đạo. Cung bên hữu là vị trí thờ mẹ - Vân Phương Thánh Mẫu.

Tổ đường chùa Long Tiên có thờ các vị Tổ của Thiền phái Trúc Lâm. Đây là nơi ghi nhớ công lao của Phật hoàng Trần Nhân Tông và các vị tổ của Thiền phái.

Khi bình minh lên hay lúc hoàng hôn là khoảng thời gian tuyệt vời nhất trong ngày để ngắm cảnh chùa Long Tiên. Ánh sáng ban mai hoặc cuối ngày kết hợp với không gian tĩnh lặng khiến nơi đây như chốn bồng lai tiên cảnh.

Chùa Long Tiên là ngôi chùa lớn nhất, là di tích lịch sử danh thắng nổi tiếng ở Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh. Lễ hội chùa vào ngày 24 tháng 3 Âm lịch hàng năm, có rước kiệu qua đền Đức Ông (đền thờ Đức Ông Trần Quốc Nghiễn là con trai cả Hưng Đạo Vương Trần Quốc Tuấn) ở phía Tây chân núi Bài Thơ đến đền thờ An Dương Vương rồi quay lại chùa. Chùa Long Tiên đã được Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch công nhận là Di tích cấp Quốc gia theo Quyết định số 1140/QĐ ngày 31/8/1992.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**